

EUTHANASIE, HET NIEUWE MEDICIJN

De uitzending van 'Panorama' over de euthanasievraag van een geïnterneerde zindert na en roept meer vragen op dan ze beantwoordt. **MARC COSYNS** zou graag het debat over de euthanasiewet heropend zien, vertrekkend van de patiëntenrechtenwet.

Hoe positief kan advies zijn?

MARC COSYNS

Wie? Huisarts, doceert huisartsgeneeskunde aan de UGent en publiceert geregeld over het levenseinde.

Wat? Een verzoek om euthanasie zou niet mogen vertrekken uit het gegeven dat zorg ontoereikend is.

'Als je de zorg niet krijgt waar je als patiënt recht op hebt, zeg dan dat je euthanasie wil.' Het is een advies dat de aalmoezenier van het UZ Gent aan patiënten geeft en waarover we samen met de geneeskundestudenten debatteren in de lessen zorgethiek. Ik dacht er afgelopen donderdag aan tijdens het schrijvende verhaal in de *Panorama*-uitzending 'Euthanasie in de gevangenis' en bij het lezen van de noodkreet van de aalmoezeniers na 28 jaar luisteren en nabij zijn (*DS 18 oktober*). Ik vroeg me ook af waarom men deze uit-

zending nu had geprogrammeerd. Omdat het een jaar geleden was dat men deze euthanasie voor Frank Van den Bleeken had 'goedgekeurd' met drie 'positieve adviezen'? Alles was toen blijkbaar in televisiegearedheid gebracht voor een nieuwe euthanasieprimeur: de eerste geïnterneerde op basis van psychisch lijden. Wat we niet zagen in de uitzending was dat senator Louis Ide (N-VA) deze goedkeuring publiek bracht en 'de open deur' intrapte: Frank kiest voor euthanasie omdat er in België geen noodzakelijke opvang is voor geïnterneerden zoals in Nederland (*DS 13 september 2012*). Is het sindsdien dat niemand nog

Moeten we de euthanasiewet, die zoveel verwarring geeft in de hoofden van patiënten en zorgverleners, niet in vraag durven stellen

de euthanasiebeslissing durft te nemen? Advocaat Jos Van der Velpen heeft Ide ondertussen aangeklaagd wegens het schenden van de sereniteit. Nu, een jaar later, spant hij een geding aan tegen de Belgische staat. 'Externe arts' Wim Distelmans stelt dat er een oplossing moet komen voor het einde van het jaar (aldus de programmamaker Dirk Leestmans in *Reyers Laat* na de uitzending van *Panorama*).

Misverstanden

Zoals Lieven Van Gils heb ook ik medelijden met Distelmans. Hij is het slachtoffer van de interpretatie van de euthanasieprocedurewet, namelijk: zorg voor de nodige positieve adviezen en dan komt het wel in orde. Leg het maar uit aan een patiënt zoals Frank Van den Bleeken, die volgens drie adviezen – zelfs één meer dan wettelijk vereist – voldoet aan alle voorwaarden en procedures, maar voor wie men geen beul vindt voor het vuile werk. Zo krijg ik patiënten op consultatie die zeggen gestuurd te zijn door 'het Ulteam*' van professor Distelmans' met de twee nodige positieve adviezen en de veronderstelling dat ik 'het' dan wel zal

WOORDEN WETEN ALLES

LUDO PERMENTIER

QUIZ

'Op welk Italiaans eiland zijn veel Afrikaanse bootvluchtelingen dood aangespoeld?' (*De Slimste Mens*)

De lijken waren nog niet allemaal geborgen, of ze figureerden al in een vraag tijdens een lollige quiz. Schrijf dáár eens een stukje over, zei mijn vrouw. Nu voel ik me niet geroepen om zedenmeester te spelen over welk televisieprogramma dan ook. Ik kijk trouwens zelf graag naar *De Slimste Mens*. Maar ik ga me dan toch afvragen of een quiz alles, maar dan ook alles moet vermalen tot amusement.

Quiz is een tamelijk recent woord. Bij ons verschijnt het pas in 1952, een beetje tegelijk met de televisie. En toch weet niemand nog wie het heeft bedacht. Er gaat een verhaal rond dat het aan het eind van de achttiende eeuw ging circuleren in het Ierse Dublin. Ene James Daly was daar theaterdirecteur en sloot met iemand een wedenschap af dat hij binnen één dag een woord kon bedenken en op ieders lippen kon leggen. Hij huurde een groep straatkinderen in om het ter plekke verzonnen woord *quiz* in de hele stad op de muren te schrijven. De dag daarna had iedereen het gelezen en terwijl ze zich afvroegen 'wat is een quiz?', gaven ze meteen een praktijkvoorbeeld als antwoord op hun vraag. Mooi verhaal, maar nooit bewezen.

Wel is het zeker dat het werkwoord *to quiz* aan het eind van de negentiende eeuw betekende: ondervragen. Het moet wel verwant zijn geweest aan *to question*, wat via het Frans van het Latijnse *quaerere* kwam, 'vragen' dus. *Quiz* sloeg toen zowel op een schoolexamen als op een ondervraging door een rechter. Maar vroeger in de tijd loopt het spoor dood. Sommigen hebben geopperd dat het een verbastering zou zijn van *qui es?* ('wie is?'), waarmee een Latijnse vraag zou kunnen beginnen. Ook dat is speculatie.

Helemaal los daarvan bestond er in die tijd een Engels werkwoord *to quiz* met een heel andere betekenis: bespotten, foppen. *A quiz* was ook een grappenmaker, een rare snuiter. Het lijkt me niet toevallig dat woorden met *kwi* ook bij ons iets betekenen wat in die richting gaat: kwibus, bietskwi, kwistenbiebel, kwispel. Het moet bepaald lastig zijn om als een serieus persoon over te komen als je Vincent Van Quickenborne heet. Sergio Quisquater heeft het nooit geprobeerd.

In schril contrast met de lolbroekerij staat een ander verwant woord: *inquisitie*. De excellenties met het kruis in de ene hand en de gesel in de andere, haalden hun naam zoals het hoort uit het Latijn, waar *inquisitio* onderzoek of ondervraging betekent. Het doel van deze kerkelijke rech-

Het moet bepaald lastig zijn om als een serieus persoon over te komen als je Vincent Van Quickenborne heet

ters was kettters opsporen en bekeren. Daarbij was elk middel toegelaten: langdurig verhoor, aanzetten tot verklikken, martelen. De sanctie die daarna werd uitgesproken, was natuurlijk niet bedoeld als straf, wel als middel om de ketter te steunen in zijn bekering. Hem werd eigenlijk een dienst bewezen, al kostte die hem wel eens het leven.

In de etymologie van de woorden liggen spot en pijn soms dicht bij elkaar. Maar dat is nog geen excuus om met de pijn van een ander te gaan spotten.

Ludo Permentier is verbonden aan de UGent en aan de Nederlandse Taalunie. 'Woorden weten alles' verschijnt wekelijks op maandag. Reacties: ludo.permentier@standaard.be

'Routine is een zwaar onderschatte kwaliteit.'

Fotograaf **ANTON CORBIJN** relateert het ogenschijnlijk opwindende van een leven on the road (in NRC Handelsblad).

